

Войдило Станіслав Ігорович

студент гр. ФМСм-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гуцул І. А.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЄВОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕФОРМУВАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ

У сучасних умовах велике значення має розвиток підрозділів митних органів України, діяльність яких пов'язана з правоохоронними функціями. Нагальним питанням є необхідність визначення основних напрямів підвищення ефективності протидії контрабанді й порушенням митних правил. Методологічною засадою є системний підхід до вирішення завдань з протидії митним правопорушенням, який дозволяє поєднати специфічне правове, організаційне, кадрове, інформаційне, матеріально-технічне, фінансове й інше забезпечення.

Сьогодні, маючи вагомі результати на напрямі протидії митним правопорушенням, в умовах, коли злочинна діяльність у сфері зовнішньоекономічної діяльності добре організована, митна служба стикається з низкою проблем, які знижують ефективність правоохоронної діяльності митних органів і потребують вирішення на державному рівні.

З огляду на євроінтеграційні процеси, питання здійснення митними органами оперативно-розшукової діяльності є загальносвітовою практикою.

Наприклад, у ряді випадків, при перевірці зовнішньоекономічної діяльності окремих суб'єктів господарювання, митна служба, маючи статус правоохоронної, могла б звернутись до Європолу з офіційним запитом. Нажаль, не маючи зараз таких повноважень, взагалі відсутня плідна співпраця з цією інституцією.

У той же час обмеженість повноважень митних органів України, відсутність права на проведення оперативно-розшукової діяльності ускладнює можливість повною мірою бути задіяними в системі проведення оперативних заходів, взаємодії та обміну інформацією, у тому числі з митними органами зарубіжних країн, що знижує ефективність боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями, забезпечення безпеки держави.

Зокрема, інформаційна взаємодія з митними органами інших країн на сьогодні є чи не єдиною можливістю для Держмитслужби формувати доказову базу в кримінальних справах про контрабанду.

Завдяки налагодженню обміну інформацією з митними органами суміжних з Україною держав за матеріалами Держмитслужби порушується 20 % від загальної кількості кримінальні провадження, вартість предметів правопорушень у яких складає 56-87 % від загальної вартості предметів правопорушень.

Сьогодні у правоохоронній діяльності митних органів існує певна правова колізія та фактично митні органи позбавлені права на здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Отже, здійснювати дізнання в повному обсязі, як того вимагає закон, митні органи не можуть через відсутність необхідних повноважень на проведення

оперативно-розшукової діяльності.

Різниця в компетенції митних і правоохоронних органів негативно впливає на кінцевий результат.

Відповідно до законодавства, роль оперативних-розшукових підрозділів для митних органів повинні виконувати спеціальні підрозділи правоохоронних органів, надаючи попереджувальну інформацію про підготовку до скоєння правопорушення.

Однак орієнтування правоохоронних органів суттєво не впливають на загальні показники правоохоронної діяльності митних органів.

Практика показує, що саме реалізація попереджувальної інформації, отримання якої можливо за умови проведення оперативно-розшукової діяльності, дозволить підвищити ефективність боротьби з контрабандою:

- відійти від практики застосування методів поглибленого контролю, що дасть можливість створити сприятливі умови для зовнішньоекономічної діяльності законослухняних суб'єктів;

- скоротити час на проведення митного контролю та митного оформлення.

З огляду на викладене, з метою принципового вдосконалення організації діяльності Держмитслужби в напрямі боротьби з контрабандою, приведення її структури у відповідність до європейських структур, пропонується в контексті реформування правоохоронних органів законодавчо визначити роль і місце підрозділів митних органів, на які покладено здійснення правоохоронних функцій, у загальнодержавній системі правоохоронних органів та надати їм право проводити оперативно-розшукову діяльність і досудове слідство.

Фахівці Державної митної служби України також дотримуються позиції, що статусу правоохоронного органу повинні набути лише окремі підрозділи митних органів, діяльність яких пов'язана з виконанням правоохоронних функцій. Виділимо два основні підходи[3]:

1. З метою реалізації зазначеного необхідно розробити проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (з питань боротьби з контрабандою), який передбачатиме надання права на проведення досудового слідства та на проведення оперативно-розшукових заходів митним органам України.

2. Ураховуючи сучасні тенденції щодо посилення економічних важелів впливу на осіб, винних у незаконному переміщенні товарів та предметів через митний кордон України, необхідно провести часткову декриміналізацію залежно від вартості предметів правопорушення статті 201 Кримінального кодексу України [2] шляхом розроблення проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України».

Вказані зміни призведуть до того, що переміщення через митний кордон поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів залежно від його вартості може кваліфікуватись як порушення митних правил і будуть розглядатись судами в адміністративному порядку, що значно спростить процедуру притягнення до відповідальності винних осіб та конфіскації предметів правопорушення в дохід держави, сприятимуть забезпеченню виконання

принципу невідворотності відповідальності осіб, винних у незаконному переміщенні предметів через митний кордон України.

До того ж, такі зміни дозволять зменшити витрати на проведення слідчих дій у рамках кримінальних проваджень, а також надасть можливість поповнити державний бюджет за рахунок надходження додаткових коштів від конфіскації предметів правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Уліцький А. Г. Шляхи удосконалення правоохоронного напряму діяльності Державної фіскальної служби України для ефективної протидії контрабанді та порушенням митних правил. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2018. № 2 (62). С. 90-96.